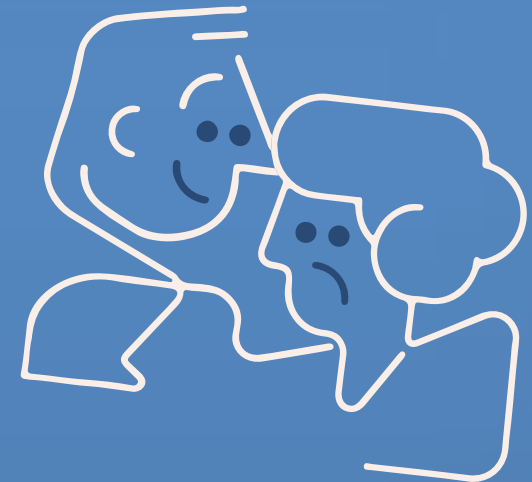

KOERSKAART

MET ELKAAR
TREKKEN
WE DE
GRENS

In gesprek
over *seksueel*
grensoverschrijdend
gedrag op de
werkvloer

120 MIN 3-9

1 STARTPUNT

5 min

LEES HARDOP VOOR: Seksueel grensoverschrijdend gedrag komt overal voor, ook op de werkvloer.

Om dit gedrag te doorbreken is het goed om het met elkaar te bespreken. Wat vinden jullie wel en niet oké? Hoe willen jullie met elkaar omgaan als collega's?

Zo leren jullie met elkaar waar de grens ligt en werken jullie samen aan een veilige werkomgeving voor iedereen.

Deze KoersKaart begeleidt jullie gesprek.

Wie pakt de rol van **Tijdbewaker**? Jij bewaakt de speeltijd (2 uur) én de tijd bij elke vraag.

NOTEER IN DE VAKKEN

Maak samen afspraken zodat iedereen zich veilig voelt om hierover in gesprek te gaan.

Wie pakt de rol van **Grensbewaker**? Jij checkt regelmatig de veiligheid en of iedereen oké is.

Lees voor je het gesprek start de bijsluiter. Scan de code of ga naar [KOERSKAART.COM/BIJSLUITER](https://koerskaart.com/bijsluiter)

Het is bijvoorbeeld veilig als:

- We allemaal mee willen doen
- We elkaar laten uitspreken
- We elkaar kunnen bevragen zonder de ander te veroordelen
- We elkaar aanspreken op on gepaste uitspraken en acties
- Niemand zich verplicht voelt ergens op te antwoorden
- Wat hier besproken wordt ook écht hier blijft

2⁹ DE GRENS

✓ BEKIJK OOK HET FILMPJE MET ALLE VOORBEELDEN DOOR DE CODE TE SCANNEN OF GA NAAR [KOERSKAART.COM/SGG](https://koerskaart.com/sgg)

 15 min

Wat vinden jij en je collega's seksueel grensoverschrijdend gedrag? Bespreek onderstaande voorbeelden, steeds vanuit twee invalshoeken. **Wat maakt het gedrag wel of niet seksueel grensoverschrijdend?**

"Ik apte haar hoe aantrekkelijk ze is in dat korte rokje"

"Na dat appje durfde ik mijn baas niet meer onder ogen te komen"

"Ik schrok toen mijn teamleider ineens in mijn billen kneep"

"Ik zag 'm in haar billen knijpen, maar durfde er niets van te zeggen"

"Dat soort grappen over seks maak ik heel vaak met collega's"

"Ik lach wel mee, maar vind het eigenlijk niet oké"

"Even lekker haar nek los masseren voor die presentatie"

"Ik voelde me zo ongemakkelijk toen hij mij masseerde met zijn grote handen"

"Ik maak graag oogcontact met hem"

"Ik weet niet waar ik moet kijken als mijn manager me zo aanstaart"

"Na ons bedrijfsfeestje had ik zo'n zin om haar te zoenen"

"Ik bevroor toen mijn collega me na het feestje opeens begon te zoenen"

Houd er rekening mee dat op deze KoersKaart losstaande voorbeelden van gedragingen worden omschreven, die in werkelijkheid vaak naast elkaar bestaan of onderdeel zijn van een geleidelijk patroon.

3⁹ GRENZEN & GEVOLGEN

 15 min

Iedereen heeft altijd het recht om de eigen grenzen aan te geven. Om te bepalen wat jullie als team wel en niet oké vinden en waar de gezamenlijke grens ligt, helpt het om gedrag te bespreken aan de hand van onderstaande vijf factoren*:

Toestemming

Stemmen beide partijen in met het gedrag zonder misverstand?

Vrijwilligheid

Kunnen beide partijen kiezen of is er sprake van druk of dwang?

Gelijkwaardigheid

Zijn beide partijen in gelijke of ongelijke verhouding tot elkaar?

Impact

Heeft het gedrag risico's voor iemands welzijn of positie?

Passend bij omgeving

Is het gedrag normaal of geaccepteerd in de omgeving?

Wat kunnen de zichtbare en voelbare **gevolgen** zijn van seksueel gedrag voor de betrokken **collega's** én de **werkcultuur**?

ALS HET OVER DE GRENS GAAT?

ALS HET OM GRENSGEVALLEN GAAT?

ALS HET BINNEN DE GRENZEN BLIJFT?

✓ GEVOLGEN KUNNEN OOK POSITIEF ZIJN

* Bron: Web app 'Grenzen op het werk' | Movisie.

4⁹ WAAR LIGT DE GRENS?

- ✓ TOESTEMMING ✓ VRIJWILLIGHEID
- ✓ GELIJKWAARDIGHEID ✓ IMPACT
- ✓ PASSEND BIJ OMGEVING

🕒 20 min

Bespreek samen voorbeelden zolang de tijd dit toelaat. Bepaal voor elk voorbeeld: Is dit voor jullie **binnen de grenzen** (blauw), **grensgeval** (grijs) of **over de grens** (rood)?

WOORDEN, GESPROKEN OF ONLINE

Een nieuwe stagiaire van top tot teen bekijken en zeggen: Zo jij bent hier wel welkom!

Als leidinggevende een nieuw teamlid bij je thuis uitnodigen voor een drankje

Een collega steeds 'schatje' noemen tijdens een overleg

—BESPREEK DEZE ALS DE TIJD DIT TOELAAT—

Bij de koffieautomaat met elkaar praten over de strakke spijkerbroek van die ene collega

Een collega vanaf je vakantieadres een foto appen van jezelf in zwemkleding

Met collega's over je seksleven praten tijdens de lunch

GEBAREN EN GEZICHTSUITDRUKKINGEN

Achter de rug van een collega naar iemand anders haar grote borsten uitbeelden

In het voorbijgaan uitgebreid naar de billen van een collega kijken

Knipogen naar je favoriete medewerker tijdens een teamoverleg

Steeds dezelfde collega nafluiten als deze voorbij loopt

Meermaals goedkeurend de nieuwe jurk van je collega bekijken

Je duim opsteken richting je teamleden als de nieuwe receptioniste langsloopt

DIRECT LICHAAMELIJK CONTACT

Tijdens een werkborrel een collega op de wang zoenen bij vertrek

Dicht tegen een collega aan gaan staan als je iets uitlegt

Als teamleider regelmatig je hand op iemands schouder leggen tijdens een gesprek

Tijdens een bedrijfsfeest bij een collega aandringen om mee te gaan dansen

Over de schouder van een collega leunen om in haar decolleté te kunnen kijken

Het haar van een collega strelen en vragen: ben je naar de kapper geweest?

5⁹ KEERPUNT + 10 min

Jullie zijn halverwege! Lees eerst de vragen hieronder door en neem daarna een pauze als de tijd dit toelaat.

Blik terug: Wat waarderen jullie aan de eerste helft van het gesprek? *Is het prettig en veilig voor iedereen?*

Blik vooruit: Welke afspraken maken jullie voor de tweede helft van het gesprek? *Voelt het veilig om het over voorbeelden uit de eigen werkomgeving te hebben?*

VERDEEL EVENTUEEL DE ROLLEN VAN STAP 1 OPNIEUW

6⁹ WERKOMGEVING

- ✓ WOORDEN, GESPROKEN OF ONLINE
- ✓ GEBAREN EN GEZICHTSUITDRUKKINGEN
- ✓ DIRECT LICHAAMELIJK CONTACT

🕒 15 min

Welke voorbeelden van seksueel grensoverschrijdend gedrag komen wel eens voor in jullie werkomgeving(en)?

Uit eigen ervaring of van anderen, zoals (oud-) collega's.

*Klaar? Bepaal dan: is dit voor jullie **binnen de grenzen** (blauw), **grensgeval** (grijs) of **over de grens** (rood)?*

	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐
	☐ ☐ ☐

BIJ STAP 7
KIEZEN JULLIE ER
MAXIMAAL DRIE UIT
OM VERDER UIT
TE DIEPEN

7⁹ VERDIEPEN

 20 min

Kies drie voorbeelden uit stap 6 om verder uit te diepen. *Tip: Focus op de grensgevallen en waar veel discussie over was.*

Licht toe: Beschrijf wat er gebeurt en welke grenzen vaag zijn of worden overschreden.

Collega's: Waar ligt voor jullie de grens? En op welke manier(en) zouden jullie hiermee omgaan? *Deel ervaringen!*

A

B

C

8⁹ OMGANGSVORMEN

🕒 15 min

Wat hebben jullie vandaag geleerd over hoe jullie met elkaar om willen gaan op het werk?

NEE, ZO GAAN WE HIER NIET MET ELKAAR OM

JA, ZO GAAN WE HIER WÉL MET ELKAAR OM

Welke **afspraken en acties** kunnen helpen om mét elkaar de werkcultuur ten goede te veranderen?

OM ONGEWENSTE OMGANGSVORMEN TE VERMINDEREN

OM GEWENSTE OMGANGSVORMEN TE BEVORDEREN

*Denk bijvoorbeeld aan het opstellen van een **gedragscode**. Maak hier mensen verantwoordelijk voor en denk na over manieren om deze levend te houden. Spreek ook af hoe de voortgang van de gemaakte afspraken gemonitord wordt.*

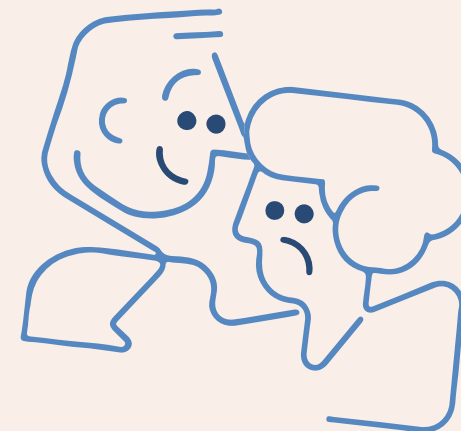
9 EINDPUNT

 5 min

Jullie zijn bij de laatste stap aangekomen.

Blik terug: Wat vonden jullie ervan om dit gesprek op deze manier met elkaar te voeren?

Blik vooruit: Welke afspraken maken jullie over waar, wanneer en met wie jullie dit gesprek blijven voeren?

Deze KoersKaart® is jullie gespreksleider. Speel geprint op tafel (**print&play**) of direct digitaal (**project&play**).
Geen begeleiding of handleiding nodig, ideaal op grote schaal. Meer weten? Ga naar [KOERSKAART.COM/CHECK](https://koerskaart.com/check).

Deze KoersKaart® is ontwikkeld in co-creatie met het ministerie van OCW, ministerie van SZW, ministerie van AZ, het team van regeringscommissaris Hamer, Havas Lemz, HvdM en KoersKaart.